

*characteristics according to the final tasks and aims of the discipline «Foreign Language (due to vocational direction)» and check experimentally the level of their formation.*

**Key words:** *professional communicative competence, pharmacist, humanities, foreign language (due to vocational direction).*

УДК 37.013.46

Н.М. Компанець  
м. Київ, Україна

## МОТИВИ НАВЧАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ МОТИВАЦІЄЮ СТУДЕНТІВ-ІНЖЕНЕРІВ

**Постановка проблеми.** Навчальний процес за своїм змістом складний і багатогранний. Він несе в собі благородні цілі, закони та завдання, котрі визначають мету та порядок досягнення успіху інженера. Проте, варто відмітити, що мотивація спеціалістів даного роду діяльності також досить необхідна, адже вона є невід'ємною частиною «якісного» виховання справжнього професіонала.

Проблема навчання та управління мотивацією турбує кожного, хто стикається з цим питанням. Важко уявити наскільки бажання досягти певних вершин у галузі інженерії впливає на швидкість сприйняття та засвоєння інформації студентами. Правильне формулювання цілей, мети та завдань, а також окреслення майбутнього результату навчання, принесуть формування неабиякої зацікавленості. Інакше, всі намагання викладача донести свої думки до аудиторії є марними.

**Аналіз попередніх досліджень і публікацій.** Досить багато науковців та спеціалістів даного профілю зверталися до проблеми мотивів навчання та управління мотивацією. Існує не одне визначення терміну «мотивація». Однак, варто відмітити, що у С. Гончаренко сформульовано найбільш зрозуміло: «Мотивація – це система мотивів, або стимулів, яка спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки» [3]. Тобто, на його думку, наслідком будь-якої мотивації є певний результат. Але передумовою цьому є набір чітко усвідомлених уявлень, мотивів, ідей та почуттів, що постають перед окремим індивідом чи групою індивідів.

Такі вчені як С. Рубінштейн, О. Леонт'єва та Д. Узнадзе визначають, що мотивацією виступає не уявлення людини про результат, а саме бажання, спонукання до досягнення мети. Мається на увазі, що мотив до дії – це, перш за все, об'єктивна обставина, яка характеризує прагнення особистості.

В загальному розумінні, здійснення певної діяльності закладається підсвідомо, а тому, іноді, і мотивація визначається як психологічне явище. Пояснення даного факту несе в собі вибір поведінки особистості в тій чи іншій ситуації, тобто виступає мотивом до здійснення рішення особистістю.

П. Якобсон провів структурування мотивацій навчання і, як наслідок, отримав три типи мотивації:

– «Негативна» мотивація.

Вона несе в собі інформацію про неприємні результати, що виникнуть в разі невиконання завдань викладачів, ігнорування навчального процесу. Усвідомлення покарання може виступати мотивацією до діяльності, хоча, як показує практика, і не принесе бажаного успіху.

– «Позитивна» мотивація.

П. Якобсон поділяє її на дві форми. Проте, варто звернути увагу лише на одну. Соціальні прагнення особистості приносять найбільшу користь. Важко уявити людину, що не прагне бути кращою серед групи однодумців чи колег. Саме ця мотивація сприяє пошуку свого місця в

суспільстві, призначення. Вона є причиною боротьби студента-інженера з усіма труднощами на шляху до мети.

— Вузькоособисті мотиви.

Сюди відносять схвалення батьками, викладачами, друзями, тобто оточенням студента. Без цього неможливо досягти успіху, тобто підтримка призводить до отримання насолоди самим процесом навчання. Здобуття знань стає головною ціллю і завданням майбутнього спеціаліста [5].

Проблема формування мотивації навчання набула ґрунтового розв'язання у наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених (В. Асєєв, Л. Божович, К. Левін, С. Рубінштейн, Т. Левченко, Т. Левочко, Н. Арістова). Так, Н. Арістова відмітила, що зацікавленість до пізнання нового криється в емоціях, але лише позитивних. Вони мають вплив на розуміння матеріалу, засвоєння інформації та бажання вчитися новому. Так виникли рівні сформованості мотивації вивчення предмету: відсутність мотивації – негативна внутрішня мотивація щодо навчальної діяльності, має досить тісний зв'язок з суб'єктами навчання; низький – негативна зовнішня мотивація, котра знаходиться поза навчальним процесом суб'єктів навчання; середній – позитивна зовнішня мотивація, також знаходиться поза навчальною діяльністю суб'єктів навчання; високий – наявність позитивної внутрішньої мотивації, закладена у навчальну діяльність суб'єктів навчання [1].

У свою чергу, досліджуючи проблему мотивації, А. Щукін дійшов до висновку про мотивацію, що бере свою основу з розуміння мотиву як спонукання до діяльності. Задоволення потреб людини тут виступає найвищою необхідністю. Досягти цього можна за рахунок правильної організації навчального процесу, одночасно враховуючи інтереси студентів, їх мотиви до отримання знань. Як результат, сформується позитивне ставлення до безпосереднього процесу навчання.

Варто відмітити, що розрізняють зовнішню та внутрішню мотивації. Внутрішня несе свої корені від внутрішнього середовища. Наприклад, викладач, навчальна група, оточення і т.п. В свою чергу, зовнішня – обумовлена цінністю інформації про країну, мову, культуру, історію та важливістю знань для реалізації своїх потреб. Щоб підтримувати мотивацію на високому рівні, необхідно володіти знаннями про потреби студентів [4].

**Постановка завдання.** Проблема управління мотиваціями кваліфікованих спеціалістів потребує детального вивчення. На основі вибору напряму підготовки, професії майбутніх інженерів необхідно проаналізувати мотиви навчання.

**Виклад основного матеріалу.** Спираючись на вище сказане, мотиви навчання та управління ними можуть бути різними.

Головною мотивацією до навчання інженерів може бути почуття значимості, потреба суспільства в таких фахівцях. Однак, на ранніх етапах навчання це важко помітити і надати цьому значення. А тому необхідно випрацювати певний ряд мотивацій, аби досягти зацікавленості студентів у своїй професії.

Формування мотивацій здійснюється на основі розуміння постановки навчального процесу з метою якомога кращого засвоєння матеріалу студентами. Адже навчальний процес у вищих закладах освіти організовується, перш за все, задля формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, швидкої адаптації до нових змін в середовищі свого існування та діяльності. Яким чином мотивувати сучасного студента до навчання аби досягти даних стандартів є справжнім викликом.

У більшості викладачів є свої власні підходи до навчання молодих спеціалістів. Проте, їх досить часто не вистачає, необхідно запозичувати інші методики для заохочення студентів щодо отримання освіти.

Саме тому надзвичайно актуальним для формування мотивації навчальної діяльності є:

- сприяння посиленню інтересу до майбутньої професії при реалізації змісту кожної дисципліни, що входить в навчальний план підготовки фахівця;
- вибір методів навчання, залежно від специфіки факультету та методики викладання курсів навчальних дисциплін;

– привілеї віддаються методам особистісно орієнтованого навчання, в основі яких лежить активізація розвитку розумової діяльності студентів, їхньої самодіяльності, збільшення продуктивності всієї академічної групи в цілому, що гарантує свідоме, поступове сприйняття і гарне засвоєння знань;

– постійна, безперервна робота над підвищенням професійної культури студентів;

– впровадження інноваційних індивідуально орієнтованих інтегративних методик, що спрямовані на досягнення успіху в підвищенні рівня знань як необхідної умови набуття професійної компетентності.

Для формування мотивації навчальної діяльності студентів необхідно дотримання умов, пріоритетного значення, з-поміж яких надаємо перевагу міжпредметним зв'язкам:

– формування пізнавальної активності, інтелектуальної ініціативи і самостійності у прийнятті рішень щодо вибору шляхів і змісту самоосвіти;

– розвиток практичних навичок через включення студентів у різні форми позааудиторної виховної роботи;

– розвиток тісних міжпредметних зв'язків та зв'язків між засвоєнням знань і збагаченням власного досвіду та вимогами й функціями майбутньої професійної діяльності.

– розвиток самооцінки, самокритичності у розв'язанні навчальних цілей з різних навчальних дисциплін;

– створення особистісно орієнтованого освітнього середовища, сприятливого для формування мотивації навчальної діяльності;

– розробка заходів для стимулювання поглибленого вивчення вибірових навчальних дисциплін, молодіжних наукових товариств тощо;

– стимулювання науково-дослідної, експериментальної, дослідницької, самоосвітньої діяльності у процесі реалізації змісту освіти на основі міжпредметної взаємодії;

– проведення серед студентів інтегрованих професійних конкурсів, олімпіад.

Взаємозв'язок у вивченні предметів – природний процес, зумовлений логікою навчання. Міжпредметні зв'язки дають можливість сформувати у студентів цілісну картину світосприйняття, стимулювати аналітико-синтетичну діяльність студентів, а також формувати вміння переносити знання з однієї галузі в іншу, виробити вміння аналізувати і порівнювати складні процеси чи явища об'єктивної дійсності [2].

Таким чином, формування мотивації до навчання має відбуватися на основі врахування сучасних суспільних та освітніх тенденцій, інноваційних пошуків і перспективного досвіду; можливостей всіх навчальних дисциплін, що покликані забезпечити компетентний розвиток особистості, свободу її самовизначення й самореалізації; задовольнити освітні інтереси кожного студента з урахуванням його індивідуальних здібностей і можливостей.

**Висновок.** Спонукання до навчання походять, перш за все, з цілей. Їх правильна постановка є запорукою успіху майбутнього інженера. Застосування новітніх методів подачі матеріалу напряму пов'язане з використанням сучасних комунікативних методів навчання, схильністю до самоосвіти, аналізом та виділенням необхідної інформації з великого обсягу матеріалу.

Формування правильних мотивацій на якомого ранньому етапі становлення особистості є засадою до виховання гарного спеціаліста певної галузі діяльності, так як сьогодинішнє суспільство має гостру потребу в фахівцях, здатних до швидкого засвоєння нових знань. А тому варто розглядати поняття мотивацій як обов'язкову складову фахової підготовки студентів.

### Література:

1. Арістова Н. О. «Формування критеріїв діагностики рівнів сформованості мотивації вивчення іноземної мови студентів вищих нелінгвістичних закладів освіти». / Н. О. Арістова. // Вища освіта України. – 2008, № 1 (28) – С.58-63.
2. Бачинська Н. Я. Роль міжпредметних зв'язків у формуванні соціокультурної компетенції студентів мовних спеціальностей засобами англійського фольклору / Н. Я. Бачинська. // Вісник Національної академії

Державної прикордонної служби України. – 2012. – Вип. 5. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps\\_2012\\_5\\_3.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2012_5_3.pdf)

3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
4. Шукин А. Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика. / А. Н. Шукин. // Учебное пособие для преподавателей и студентов. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Филоматис. – 2006. – С. 161-162.
5. Якобсон П. М. Психологические проблемы мотивации в поведении человека. / П. М. Якобсон. – М.: Просвещение. – 1969. – 317 с.

*У статті розглянуто проблеми формування мотивацій та управління ними у студентів інженерів. Процес навчання вимагає чіткої структуризації подачі матеріалу викладачем з метою активізації уваги та інтересу молодого покоління спеціалістів. Прагнення майбутніх фахівців до отримання інформації необхідно підкріплювати практичними навичками та прикладами, що ґрунтуються на гарній теоретичній базі викладення навчального матеріалу. Мотиваційні підходи вносять суттєвий внесок в зацікавленість студентів до вивчення та засвоєння необхідних навичок та вмінь. Мотивація спонукає до пізнання нової, цікавої інформації відповідно до сучасних потреб до висококваліфікованого спеціаліста.*

**Ключові слова:** мотивація, навчальний процес, проблеми навчання, рівні мотивації, мотиви, студент, інженер.

*В статье рассмотрены проблемы формирования мотиваций и управления ими у студентов инженеров. Процесс обучения требует четкой структуризации подачи материала преподавателем с целью активизации внимания и интереса молодого поколения специалистов. Стремление будущих специалистов к получению информации необходимо подкреплять практическими навыками и примерами, основанными на хорошей теоретической базе изложения учебного материала. Мотивационные подходы вносят существенный вклад в заинтересованность студентов к изучению и усвоению необходимых навыков и умений. Мотивация побуждает к познанию новой, интересной информации в соответствии с современными потребностями к высококвалифицированному специалисту.*

**Ключевые слова:** мотивация, учебный процесс, проблемы обучения, уровни мотивации, мотивы, студент, инженер.

*In this article is considered the problems of formation of motivation and management of engineering students. The learning process requires a clear structuring of teacher's materials to enhance the attention and interest of the young generation of specialists. Obtaining the future experts necessary information to reinforce practical skills and examples based on a good theoretical basis of presentation of educational materials is the main desire. Motivational approaches contribute interest of students in learning and mastering the necessary skills. Motivation induces the knowledge of new and important information in accordance with modern needs for highly qualified specialists.*

**Key words:** motivation, learning process, learning problems, levels of motivation, motives, student, an engineer.